

Namn att minnas

Sven Andersson

När ryktet spred sig att Krister Wickman nått sina drömmars mål, nämligen att före fyllda femti kunna dra sig tillbaka och njuta sitt otium som chef för riksbanken, ansågs det samtidigt klart att Olof Palme i avvaktan på den väntade regeringsombildningen även formellt skulle överta chefskapet för utrikesdepartementet. I samband härmed utbröt en våldsam gissningstävlan. Vem skulle, när tiden väl var inne, befria Palme från att behöva bära också utrikesministerns titel?

Skulle det vara statsrådet Carl Lidbom, som redan vid tidpunkten för Wickmans utnämning erbjudit sina bona officia och otåligt skrapat med foten och hängt på låset i den avgående utrikesministerns antichambre? Eller skulle det vara den gemytliga miljöförstöraren Ingemund Bengtsson, som vunnit en paradoxal internationell popularitet som president vid miljövärdskonferensen i Stockholm? Eller skulle det vara någon av våra progressiva diplomater, typ statssekreterare Lennart Klackenbergs, ambassadör Harald "Che" Edelstam eller ambassadör Jean-Christophe Öberg? Eller skulle det rentav vara ambassadör Inga Thorsson, som nästan pinat livet ur sig genom att tiga i mer än ett års tid för att äntligen bli regeringsfärdig?

Nej, alla dessa spekulationer kom på skam. När regeringsombildningen helt oförmodat tillkännagavs redan den 31 oktober, visade det sig att den som tilldelats utrikesministerns namn var statsrådet Sven Andersson.

Och varför inte?

Det fanns, om man så vill, prejudikat på saken. Torsten Nilsson var på sin tid partisekreterare, blev därefter kommunikationsminister, småningom försvarsminister och slutligen utrikesminister. (Det var inom parentes sagt då den sk utrikesledningen en gång för alla ersattes med partistyrelsen eller vid förfall för denna av Stockholms arbetarkommun.) Varför skulle inte Sven Andersson kunna göra om bedriften?

Han har emellertid även andra meriter för befattningen än att ha gått i Torsten Nilssons fotspår.

Talleyrand hade som bekant ett stående råd till blivande diplomater: "Surtout pas trop de zèle!" — var framför allt inte för nitisk! I det avseendet fyller Sven Andersson de högst ställbara krav. Han förtar sig inte och han förhastar sig inte. Hans uppriktiga beundrare talar i anledning av detta om hans kallblodighet, de mindre uppriktiga om hans liknöjdhet.

Porträttörens första minne av Sven Andersson hänför sig till ett kalas hos herrskapet Wenner-Gren på den tid det begav sig, deras storhetstid. Axel Wenner-Gren hade just börjat engagera sig i Alweg, den enspåriga höjdbanan, och fann lämpligt att söka intrassera Sveriges kommunikationsminister, som då rådde heta Sven Andersson, för sitt projekt. Statsrådet var hedersgäst och hade följaktligen fru Marguerite till bordet. När gästerna bänkat sig i Laboratoriegatan 10:s djupa källarvalv uppstod ett ögonblicks tystnad. Värddinnan kastade en häpen blick på sin totalt okände bordskavaljers placeringskort och utbrast därefter med sin mörka, gutturala röst, som hördes genom hela lokalen: "Andersson... Andersson... du måste vara fin som fan eftersom du har mej till bordet!"

Andersson åhörde dessa hälsningsord, höll ett till intet förpliktande tacktal och dansade wienervals med värddinnan, allt utan att tappa fattningen — dymedelst visande gott diplomatiskt gry.

Sin bana började Sven Andersson som byggnadssnickare i Göteborg. Han kom snart in i SSU och fortsatte via kommunalpolitiken in i riksdagen, där han först hamnade i andra och småningom i första kammaren. Hans glada, trevliga sätt och odoktrinära läggning gjorde honom allmänt omtyckt, och år 1945 utsågs han till partisekreterare. Redan tre år senare inträdde han, vid mindre än 40 års ålder, som konsult i regeringen Erlander. Den unge vikingen från Bohuslän, blond, gråögd och ståttig, såg ut som en biperson i "Fritiofs saga" iförd välsittande cheviotkostym. Populärpressen skyndade sig också att kora honom till regeringens bäst klädda ledamot — ytterligare

en diplomatisk merit, låt vara att konkurrensen, vilket förre statsminister Erlander borde vara närmast till att intyga, knappast var besvärande om ens förefintlig.

Såsom en av regeringens få medlemmar ur kroppsarbetarklassen och dessutom f d partisekreterare ansågs Sven Andersson på goda grunder ha speciellt nära förbindelser med "rörelsen". Han åtnjöt följaktligen hr Erlanders synnerliga förtroende och räknades snart nog till den inre kretsen av "tunga" statsråd. År 1951 ansågs han mogen att bli kommunikationsminister — en befattning där han om uttrycket må tillåtas inte lämnade många spår efter sig — och år 1957 fick han förtroendet att efterträda Torsten Nilsson även som försvarsminister. På denna post fick han tillfälle att ge prov på sin förmåga att inte förivra sig särskilt under Wennerströmaffären. Säpo lyckades visserligen övertala honom att inte placera Wennerström i flygstaben, men han placerade i stället vederbörande i UD och när han underrättades om det värsta förräderiet i Sveriges historia sedan Sveaborg, meddelade han att han inte fann anledning att avbryta sin semester i sommarstugan på Orust. Det kan man kalla kallblodigt.

Den sparsamma energi Sven Andersson nedlagt på försvaret har huvudsakligen ägnats åt att avrusta detsamma. Därtill rådd av de säkerhetspolitiska experter (=icke-militärer) som med kansliråds titel svärmar i försvarsdepartementet har han anslutit sig till den gamla vördnadsvärda centralförsvarsprincipen. Enkelt uttryckt kan den sägas bestå i att när örlog utbryter församlas krigsmakten i Arvidsjaur under namnet fredsförband och med uppgift att

vid fiendens åträngande invänta och pacificera denne. När det gäller värnpliktsriksdagar, regementsstrejker och IB, har Andersson först sagt nej, sedan ja och därefter jäså med en diplomatisk mångtydighet höjd över allt beröm.

Beträffande kompetensfördelningen mellan hrr Palme och Andersson kan man ju överlåta åt Palme att stormskälla på USA, medan Andersson kan få ägna sig åt den mera konventionella diplomati som förutsätter takt, diskretion och vanlig hyfsning.

Därvid kommer han säkert att ha ovärderlig hjälp av sin hustru. Längre änklings gifte han härom året om sig med en av de vackra flickorna Brambeck. Redan för något decennium sedan kallades hon den diplomatiska kårens okrönte drottning, och vad hon inte känner till om protokoll och *savoir-faire* är inte värt att veta. Välutseende, väluppfostrad och välklädd blir hon utan tvivel den mest representativa värdinnan i Arrfurstens palats sedan fru Günthers tid. (Annars är vår favoritkandidat till sysslan ambassadörsdottern, statsrådinnan Feldt, f friherrinna von Otter — detta i förhoppning om att barfotadans à la Isadora Duncan äntligen skall bli *comme il faut* i regeringens representationsgemak.)

Till skillnad från Torsten Nilsson behöver Sven Andersson inte låta utnämna någon statssekreterare till landshövding för att komma över en lämplig bostad. I samband med sitt giftermål härförleden flyttade han från Sundbyberg till en sexrumsvåning i von Rosenska palatset vid Strandvägen. Och så påstår Aftonbladet att det inte förekommer någon ständscirkulation i Sverige...

GU